
Malleus Maleficarum

Autor:

Data de publicació: 21-11-2023

És un exhaustiu llibre sobre la caça de bruixes que després de ser publicat a Alemanya el 1487 va tenir dotzenes de noves edicions, es va difondre per Europa i va tenir un profund impacte en els judicis contra les bruixes al continent durant 200 anys aproximadament. Aquesta obra és notòria pel seu ús en el període de la història per la caça de bruixes, que va assolir la seva màxima expressió des de mitjan segle xvi fins a mitjans del XVII.

Martell de les bruixes

de Heinrich Kramer i Jakob Sprenger

Portada del Malleus maleficarum en una edició de 1669.

Gènere

Religió Dret

Edició original en llatí

Títol original

Malleus Maleficarum

País

Alemanya

Data de publicació

Redacció: 1486; Publicació: 1482

[editar dades a Wikidata]

El Malleus Maleficarum (del llatí: Martell de les Bruixes) és probablement el tractat més important que s'hagi publicat en el context de la persecució de bruixes al Renaixement.

Va ser escrit i compilat per dos monjos dominics alemanys, Heinrich Kramer i Jacob Sprenger.

És un exhaustiu llibre sobre la caça de bruixes que després de ser publicat a Alemanya el 1487 va tenir dotzenes de noves edicions, es va difondre per Europa i va tenir un profund impacte en els judicis contra les bruixes al continent durant 200 anys aproximadament. Aquesta obra és notòria pel seu ús en el període de la història per la caça de bruixes, que va assolir la seva màxima expressió des de mitjan segle xvi fins a mitjans del XVII.

Es remetien constantment a l'autoritat del *Malleus Maleficarum* els principals autors i grans demonòlegs com l'inquisidor italià Bernardo Rategno da Como, el jesuïta hispano-belga Martín del Río i el jurista francès Jean Bodin.^{1?}

Índex

Història

El 1184 es funda la Inquisició al Llenguadoc (sud de França) per lluitar contra l'heretgia albigenca allà assentada. Aquesta primera inquisició episcopal (dependent del bisbe de cada diòcesi) va ser substituïda per una inquisició papal (dependent directament del papa) el 1231. Tot i que la creença en la bruixeria és anterior fins i tot al cristianisme, no és fins al 1484 quan el papa Innocenci VIII fa constar oficialment la creença oficial de l'Església catòlica en la seva existència mitjançant la bula *Summis desiderantis affectibus*.

El *Malleus Maleficarum* és el més famós de tots els llibres sobre bruixeria, escrit probablement el 1486 i publicat el 1487, tot i que els més importants teòlegs de la Inquisició a la Facultat de Colònia condemnaven el llibre per recomanar procediments poc ètics i il·legals, alhora que ser inconsistent amb les doctrines sobre demonologia de l'Església.^{2?}

El *Malleus Maleficarum* va fer accessible a un ampli públic el concepte de la bruixeria demonològica, contribuint a la caça de bruixes en atribuir autoritat i credibilitat als processos per bruixeria que ja existien.^{3?}

A la fi de l'Edat Mitjana s'estaven produint canvis molt bruscos en la forma de vida a Europa: era una època en què s'estaven descobrint noves terres (el que va fer que els europeus s'enfrontessin a cultures fins aquell moment totalment alienes al pensament del cristianisme), començava a despertar-se la consciència popular entre els pagesos d'Alemanya, els qui posseïen coneixements religiosos rudimentaris barrejats amb coneixements supersticiosos ancestrals, apareixia la impremta, que obria la possibilitat d'una gran difusió de les idees existents, en especial de les noves maneres d'interpretar la Bíblia, existien complicats estudis per llegir els astres, i es creia fermament tant en l'astrologia esotèrica com en la màgia. Existien molts llibres sobre màgia talismànica i secrets d'alquímia.^{4?}

El *Malleus Maleficarum* o Martell de les bruixes va ser compilat i escrit per dos monjos inquisidors dominics, Heinrich Kramer, també conegut com a Heinrich Institoris, i Jacob Sprenger.

Heinrich Kramer va néixer a Schlettstadt (Sélestat), ciutat de la baixa Alsàcia al sud-est d'Estrasburg, i a molt primerenca edat va ingressar a l'Orde de Santo Domingo. Més tard va ser nomenat Prior de la Casa Dominica de la seva ciutat natal. Va ser predicador general i mestre de teologia sagrada. Abans de 1474 va ser designat Inquisidor per al Tirol, Salzburg, Bohèmia i Moravia.^{5?}

Jakob Sprenger va néixer a Rheinfelden (Suïssa), va ingressar com a novici a la Casa Dominica el 1452, es va graduar de mestre en teologia i va ser designat Prior i Regent d'estudis del convent de Colònia. El 1480 va ser designat degà de la Facultat de Teologia de la Universitat i el 1488 va ser designat Provincial de tota la província alemanya.^{5?}

El papa Innocenci VIII va col·laborar en la campanya contra la bruixeria.⁶

En un decret papal del 5 de desembre de 1484, la bula *Summis desiderantis affectibus*, Innocenci VIII va reconèixer l'existència de les bruixes, derogant així el Cànon Episcopi de 906, on l'Església sostenia que creure en bruixes era una heretgia. S'hi esmenta Sprenger i Kramer pels seus noms (Iacobus Sprenger i Henrici Institoris) i se'ls commina a combatre la bruixeria al nord d'Alemanya.^{7?}

El *Malleus Maleficarum* anava precedit per una autèntica bula papal que començava amb les paraules *Summis desiderantis affectibus* amb què se la coneix.^{7?}

La bula era autèntica però alguns historiadors encara discuteixen si Kramer va falsejar la recomanació de la Universitat de Colònia.^{8?}

Tant Heinrich Kramer com Jakob Sprenger van ser nomenats inquisidors amb poders especials per la bula papal d'Innocenci VIII perquè investiguessin els delictes de bruixeria de les províncies del nord d'Alemanya. El *Malleus Maleficarum* és el resultat final i autoritzat d'aquestes investigacions i estudis.^{5?}

Kramer i Sprenger van presentar el *Malleus Maleficarum* a la Facultat de Teologia de la Universitat de Colònia el 9 de maig de 1487. Sprenger era un inquisidor a Alemanya que va fundar la Confraternitat del Sant Rosari en devoció a la Verge Maria el 1475. La influència del *Malleus maleficarum* es va veure incrementada per la impremta.^{6?}

La data de 1487 és generalment acceptada com la data de publicació, tot i que edicions més primerenques de l'obra van poder haver estat produïdes el 1485 o 1486.

Entre els anys 1487 i 1520, l'obra va ser publicada 13 vegades. Després d'uns 50 anys, va ser novament publicada, entre 1574 i l'edició de Lió de 1669, un total de 16 vegades. El text va arribar a ser tan popular que va vendre més còpies que qualsevol altre, a banda de la Bíblia, fins que El progrés del pelegrí, de John Bunyan va ser publicat el 1678.

Els efectes del *Malleus Maleficarum* es van escampar molt més enllà de les fronteres d'Alemanya, causant gran impacte a França i Itàlia, i en menor grau a Anglaterra. Els càlculs de la quantitat de dones cremades per bruixes varia de 60.000 a dos i cinc milions segons els diferents autors.^{6?}

Alguns autors sostenen que el Papa no podia saber el que Kramer i Sprenger anaven a dir al *Malleus Maleficarum* i que només havia publicat la bula per manifestar que compartia la seva inquietud pel problema de les bruixes. No obstant això, la posició de l'Església respecte a les bruixes va agreujar la crisi de les persecucions i li va donar el seu caire particular incrementant l'odi cap a les dones, a més d'encobrir les massacres. Les primeres grans onades de caça de bruixes són conseqüència directa del *Malleus Maleficarum* a causa del gran èxit editorial que va tenir el llibre. Tot i que l'Església mai va aprovar oficialment la caça de bruixes, va ser el 1657 quan va prohibir aquestes persecucions a la bula *Pro formandis*.^{7?}

La caça de bruixes va ser una campanya organitzada, la font principal d'inspiració de la qual va ser el *Malleus Maleficarum* durant tres-cents anys, tant per a catòlics com per a protestants.^{9?}

Durant el segle xv la Inquisició es va dedicar a cremar més heretges que bruixes i quan els Estats feudals es van organitzar com a monarquies independents del Papa, el poder punitiu es va traslladar de la Inquisició als jutges laics d'aquestes monarquies, els quals van continuar la tasca de l'Església de cremar bruixes fins al segle xviii, tenint com a llibre de butxaca el *Malleus Maleficarum*.^{8?}

Traduccions contemporànies de l'obra inclouen una alemanya del 2000, pels professors Jerouscheck i Behringer, titulada *Der Hexenhammer* (la traducció de Schmidt de 1906 és considerada molt pobre), i una en anglès (amb introducció) realitzada per Montague Summers el 1928, que va ser reimpressa el 1948 i encara avui es troba disponible com una reimpressió del 1971 per Dover Publications. Una nova traducció, completament anotada per Christopher S. Mackay, la va fer el novembre de 2006 la Cambridge University Press.

Continguts

El llibre està dividit en tres seccions, cadascuna de les quals planteja preguntes específiques i es proposa respondre-les a través d'arguments contraris. Hi ha poc material original al llibre; és més que res un recull de creences i pràctiques preexistents amb abundants parts preses d'obres anteriors com ara *Directorium Inquisitorum* (1376), de Nicolau Aymerich, o *Formicarius* (1435) de Johannes Nider.

La Part I buscava provar que la bruixeria o hechiceria existeix. Detalla com el Dimoni i els seus seguidors, les bruixes i gellers, perpetren una plèthora de mals «amb el permís de Déu Totpoderós». Més que explicar això com un càstig, tal com feien moltes autoritats eclesials de l'època, els autors d'aquest llibre proclamen que Déu permet aquests actes, per tal que el Diable no guanyi poder il·limitat i destrueixi el món.

El mateix títol del llibre conté la paraula *maleficarum*, la forma femenina del substantiu, i els escriptors declaren (incorrectament) que la paraula femina (dona) és una derivació de *fe+minus*, sense *fe* (o infiel, o deslleial).

La Part II del *Malleus Maleficarum* descriu les formes de bruixeria. Aquesta secció detalla com les bruixes llancen gels, i com les seves accions poden ser previngudes o remeiades. Es dóna un fort èmfasi al Pacte amb el Diable i l'existència

de bruixes és presentada com un fet. Moltes de les informacions del llibre de gels, pactes, sacrificis i còpula amb el Diable van ser obtinguts (suposadament) de judicis inquisitorials duts a terme per Sprenger i Kramer.

La Part III detalla els mètodes per detectar, enjudiciar i sentenciar o destruir bruixes. La tortura en la detecció de bruixes és vista com una cosa natural; si el bruixot o bruixa no confessava voluntàriament la seva culpa, la tortura era aplicada com un incentiu per fer-ho. Els jutges eren instruïts per enganyar l'acusat de ser necessari, prometent misericòrdia per la confessió.

Aquesta secció també parla de la confiança que es pot posar en els testimonis dels testimonis i la necessitat d'eliminar acusacions malicioses, però també sosté que el rumor públic és suficient per portar la persona a judici i que una defensa massa vigorosa és evidència que el defensor està embrutat. Hi ha regles sobre com prevenir que les autoritats siguin embruixades i el consol que, com a representants de Déu, els investigadors estan protegits de tots els poders de les bruixes.¹⁰

Sumari de les Creences

L'actual estereotip de la bruixa com una dona d'edat major, que vola en una escomia acompanyada per un gat, que participa en aquelarres nocturns adorant el diable, que forma part d'un grup clandestí que realitza sacrificis humans i ritus sacrílegs i que coneix tota mena de pocions màgiques i malefics es remunta a l'Antiguitat. Els cristians van ser acusats de realitzar aquest tipus d'actes en l'època de l'Imperi romà: durant el segle ii van ser acusats de celebrar reunions clandestines en les quals degollaven nens i mantenien relacions sexuals no convencionals i adoraven animals. En altres èpoques van ser els jueus els acusats de practicar aquest tipus d'aquellarres. Sempre es tractava de grups minoritaris vistos amb mals ulls per la majoria i els governants. El *Malleus Maleficarum* va ser un compendi de totes aquestes fantasies. Les bruixes, en la seva majoria dones, eren allà acusades de ser responsables de tots els mals de la societat.⁴

El *Malleus Maleficarum* va contribuir a crear el caldo de cultiu apropiat per perseguir milers de persones, en la seva majoria dones: bruixots, gelers, curanderos, parteres i metges fins al segle xvii. Entre 1450 i 1750 es dona l'anomenada caça de bruixes, un dels esdeveniments més terribles de la història d'Europa.⁴

Misogínia

Tant Kramer com Sprenger eren prolífics escriptors i part del *Malleus Maleficarum* és un resum d'un exhaustiu manuscrit sobre bruixeria escrit per Kramer. Generalment basat en la frase bíblica «Als hechiceros no els deixaran amb vida» (Èxode 22:18), el llibre també fica mà d'obres d'Aristòtil, la Bíblia, Agustín de Hipona i Tomás de Aquino per recolzar-se. El sexisme i la misogínia del llibre són innegables: la creença dels autors que les dones eren criatures més innocents i emocionals, per la qual cosa eren un objectiu propens de les bruixes. És per això que la caracteritza dient que una dona virtuosa és millor del que podrà ser cap home, però una dona malvada arriba a ser pitjor que un home malvat. La misogínia del llibre es recolza en la tradició cristiana. Tot i que és la primera vegada que s'estableix un vincle directe entre la dona i l'heretgia de la bruixeria, per això reuneixen una sèrie d'idees ja existents però disperses sobre la dona que prenen de l'Antic testament i el Nou Testament, de l'antiguitat clàssica, d'autors catòlics medievals i dels pares de l'Església. Per al cristianisme, la virginitat sempre va ser un ideal i segons el *Malleus Maleficarum* la dona és perillosa per la seva sexualitat, tot i ser necessària per a la reproducció.¹

Segons el *Malleus Maleficarum* tota la bruixeria prové de l'apetit carnal que en les dones és insaciable. La superstició es troba davant de tot en les dones, i la major quantitat dels bruixots són del llavors entès com a "sexe fràgil" perquè les dones són "més crèdules, més propenses a la malignitat i embusteres per naturalesa". El pecat que va néixer de la dona destrueix l'ànima en despullar-la de la gràcia, i tots els regnes del món han estat enderrocats per dones. Hi ha tres vicis generals que tenen un especial domini entre les dones malvades: la infidelitat, l'ambició i la luxúria.¹⁰

Com un tot, el *Malleus Maleficarum* declara que algunes coses confessades per les bruixes, com ara transformacions en animals, eren meres il·lusions induïdes pel Dimoni per atrapar-les, mentre que altres actes, com per exemple volar, causar tempestes i destruir plantacions, eren reals. El llibre parla detalladament sobre els actes licenciosos i promiscus comesos per les bruixes, la seva habilitat de crear impotència sexual en els varons i fins i tot dona espai a la pregunta sobre si els dimonis podrien ser els pares dels fills de les bruixes. L'estil narratiu és seriós i completament mancat d'humor: fins i tot els fets més dubtosos són presentats com a informació confiable.

D'una banda hi ha les bruixes agressives i, de l'altra, els varons amenaçats en la seva capacitat d'erecció i de reproducció. Hi ha capítols sencers dedicats a comptar com les bruixes els arrepleguen el seu membre viril als menuts, així com també capítols on expliquen com a homes i dones pateixen de malalties per culpa de bruixeria, i la forma en què aquesta podia ser curada.¹

La polèmica sobre la realitat de la bruixeria
Inquisició espanyola

Si bé la Inquisició espanyola no va ser especialment activa en la persecució de la bruixeria, és arran dels processos de Zugarramurdi quan aquesta persecució assolí el seu zenit per ràpidament quedar desacreditada per les pròpies investigacions internes del Consell de la Suprema Inquisició plasmades en l'informe d'Alonso de Salazar i Frías on es criticaven tant els mètodes per obtenir les confessions com aquestes mateixes:¹¹

No he trobat certesa ni encara indicis que [es pugui] col·legir algun acte de bruixeria que realment i corporalment hagi passat. [...] I així també tinc per cert que a l'estat present, no només no els convé nous edictes i prorrogacions dels concedits, sinó que qualsevol manera de ventilar en públic aquestes coses, amb l'estat encoratjador que té, és nociu i els podria ser de tant i de més dany com el que ja pateixen. No hi va haver bruixes ni embrutats al lloc fins que es va començar a tractar i escriure'n.

Les instruccions de la Suprema del 29 d'agost de 1614, degudes en gran part a Salazar, segons l'antropòleg espanyol Carmelo Lisón Tolosana,¹²

marquen la fi de la bruixeria satànica a Espanya. Però no a Europa... Curiosa paradoxa: la flexibilitat i moderació que, en conjunt i comparativament, va caracteritzar l'actuació de la Suprema davant les bruixes poc va tenir a veure amb el tracte brutal al qual les van sotmetre les autoritats de tota mena a Europa occidental i, tanmateix, la Inquisició espanyola ha passat a ser en aquesta mateixa Europa el símbol del terror i de la maldat sense límits, de la perversitat suprema, del Mal.

Potser una de les causes de tal creença resideixi en qüestions com que l'última condemna a mort per heretgia pel Tribunal de la Fe —substituit de la Inquisició espanyola després de no ser restablerta pel rei Fernando VII després de 1823—, la de Cayetano Ripoll (tot i que va ser executat pel braç secular),¹³ es produís a Espanya en data, també en conjunt i comparativament, tan tardana com 1826.¹⁴

Els renaixentistes italians

Alguns filòsofs renaixentistes, com Marsilio Ficino, van creure en la realitat de la bruixeria, però n'hi va haver d'altres, com Pietro Pomponazzi, que la van qüestionar. Més contundent en la seva impugnació del Malleus... va ser el jurisconsult Gian Francesco Ponzinibio, qui partint del Cànon Episcopi nega els vols de les bruixes i altres fantasies atribuïdes a elles. Les seves crítiques a la creença en les bruixes van ser rebutjades per l'inquisidor Bartolommeo de Spina que el va acusar d'heretge. L'eclesiàstic Samuel de Cassini, en un opuscle publicat a Milà el 1505, també va negar la realitat dels actes dels quals s'acusava les bruixes, que va ser respost immediatament pel dominic de Pavía Vicente Dodo. La mateixa línia inquisitorial de Spina i de Dodo va ser defensada per Paolo Grillandi en un llibre sobre sortilegis, heretgies i còpules carnals, en què comptava casos de bruixeria en què havia exercit com a jutge al sud d'Itàlia, com en el ducat de Spoleto, i de les suposades reunions que mantenien les bruixes a Benevento. Però l'obra de Grillandi i la d'altres que defensaven la realitat de la bruixeria va ser criticada per Andrea Alciato, Girolamo Cardano, Andrea Cesalpino i Giambattista della Porta.¹⁵

L'experiència del doctor Laguna a Metz

Andrés Laguna, metge de Cambra de l'Emperador Carles V, filòsof i humanista cèlebre.

A Metz el doctor Andrés Laguna va dur a terme una experiència cap al 1545 per demostrar que l'acusació de bruixeria a una parella d'avis, empresonats per haver causat una greu malaltia al duc de Lorena, del qual Laguna era el seu metge, no tenia fonament. Va agafar l'ungüent de color verd i forta olor que s'havia descobert al lloc on vivien els dos suposats bruixots i se'l va aplicar a una pacient seva que patia d'insomni. Llavors la dona va caure en un profund sopor durant el qual va somiar coses disparades, cosa que va convèncer el doctor Laguna que el que deien els bruixots i bruixes era producte d'al·lucinacions. No obstant això, el seu "experiment" no va aconseguir convèncer els jutges, i la suposada bruixa va ser cremada i el marit va morir poc després en circumstàncies misterioses. Al poc temps va morir el duc i

Sacre Imperi Romà Germànic

El Malleus va tenir una rèplica immediata per part d'un advocat de Constança, Ulrico Molitor, que va publicar *De lamiis et phitonicis mulieribus*, en què negava la realitat dels vols de les bruixes i altres prodigis atribuïts a elles, inspirant-se en la doctrina del Cànon Episcopi. El llibre va tenir diverses edicions i va ser molt apreciat pels seus gravats, en què es mostraven les suposades accions de les bruixes. Tanmateix, l'advocat opinava que aquestes havien de ser castigades per la seva apostasia i corrupció.17?

Per la seva banda els reformadors Lutero, Melanchton i d'altres creien fermament en el poder dels malefícis, en la presència del Dimoni i en la realitat dels vols i metamorfosi de les bruixes.18?

El metge Johann Wier, deixeble de Heinrich Cornelio Agrippa, va escriure en francès un llibre editat a París el 1579 en què recollia totes les opinions contràries a la realitat dels actes atribuïts a les bruixes, i fins i tot als dimonis. Segons Caro Baroja, Wier "nega que el mateix Dimoni posi el seu poder al servei d'aquestes [les suposades bruixes] i que, per tant, es verifiquin realment els seus propòsits i que tingui lloc el pacte de mutu acord. El Dimoni l'únic que fa és enganyar-les, apoderant-se del seu esperit. Ara bé, es comprèn que per això esculli la gent més propícia, o sigui els febles, melancòlics, ignorants, maliciosos, etc. I com que aquests abunden més entre les dones que entre els homes, és natural també que entre elles hi hagi més captades".19?

Importància històrica del Malleus Maleficarum

Amb el Malleus Maleficarum és la primera vegada en la història que apareixen integrats en un mateix escrit la criminologia, això és, l'origen del mal, amb el dret penal, és a dir, les manifestacions del mal i la criminalística, és a dir, les dades necessàries per descobrir el mal a la pràctica.

És la primera vegada en la història que apareix de forma sistematitzada una teoria sobre l'origen del crim, és a dir, una etiologia del crim.20?

Aquesta estructura discursiva que legitima la violència del poder punitiu roman sense grans canvis fins al present, l'únic que es va modificant en cada nova generació són els seus continguts interns. En gairebé totes les massacres històriques als Estats policials on el dret jurídic i les garanties constitucionals es perden es reproduceix l'estructura discursiva heretada del Malleus Maleficarum.

Des de la publicació del Malleus Maleficarum fins als nostres dies continuen apareixent instruments discursius inquisitorials amb idèntica estructura: es tracta d'una emergència i, com és una amenaça extraordinària que suposa un risc per als fonaments de tota la nostra cultura i la humanitat sencera, s'han de prendre mesures extraordinàries per combatre-la.

L'esmentada emergència és una forma de legitimar el desenfrenament del poder punitiu que, eliminant al suposat perill, i a tots els seus còmplices, aconsegueix verticalitzar cada vegada més el poder social, generant els fonaments d'un estat de paranoia col·lectiu que li permet en poder exercir-lo sense frens ni límits eliminant qualsevol opositor. Si algú dubta que l'acusada sigui una bruixa, és perquè està també posseït per Satanàs.

El resultat del discurs inquisitorial imposat pel Malleus Maleficarum és que el temor a l'emergència és utilitzat pel poder punitiu per eliminar qualsevol obstacle que se li presenti. Qualsevol persona que s'oposi a aquest poder punitiu serà acusat de còmplice del mal, enemic de la pàtria o un idiota útil a interessos forans i serà condemnat sense garanties ni dret a la defensa.20?

L'estructura del discurs del Malleus Maleficarum és la següent:20?

Aquest crim és el més greu de tots els coneguts fins ara, ai la freqüència de les bruixes és tan alarmant en l'actualitat que estem davant d'una emergència que només podrà combatre's mitjançant una guerra.b?

Tot aquell que dubti de l'existència d'aquesta emergència serà considerat heretge, còmplice, hechicero.c?

Els inquisidors són infal·libles i purs i els enemics són inferiors.d?

La condemna és prova suficient de culpabilitat.e?

Qualsevol cosa que se surti de l'usual resultarà sospitosa. Es garanteix la continuació de la massacre mitjançant la tortura que apunta a delatar còmplices que, al seu torn, seran torturats per delatar.f?

El resultat és que acaba reduint-se el poder jurídic o dret jurídic a la coerció directa o dret administratiu policial perquè

contra el Mal, contra l'enemic, tot val i si es cometen excessos, són perdonables en nom d'aquest objectiu superior a tot que és salvar la humanitat.20?

Vegeu també

Grimorio

Notes i referències

? Segons el *Malleus Maleficarum*, en augmentar al màxim la gravetat del delictes de bruixeria, el crim de bruixeria resulta ser el pitjor de tots, fins i tot pitjor que el pecat capital. O sigui que del grau de perill del crim depèn el poder del repressor, sigui bruixeria, terrorisme, drogues, subversió, comunisme, capitalisme o judaisme,

? L'emergència explota els prejudicis de cada època, en aquest cas la creença en el poder de les bruixes. Segons el *Malleus Maleficarum*, Alemanya tenia més quantitat de bruixes que qualsevol lloc del món en qualsevol altre moment de la història. El llenguatge del *Malleus Maleficarum* és bèl·lic, el perill era imminent i havien de combatre el Mal amb els soldats de Déu. Els inquisidors havien d'esbrinar com s'organitzaven les ostatges de Satanàs. Segons Zaffaroni, es tracta del mateix llenguatge utilitzat en totes les massacres conegudes

? Segons el *Malleus Maleficarum*, mantenir amb obstinació l'opinió contrària a l'existència de les bruixes seria una heretgia: si algú dubtava de la gravetat de la situació era un heretge. Qualsevol font d'autoritat que deia el contrari era neutralitzada, invertint la valoració dels fets, desmereixent l'enemic. Negar l'existència de les bruixes, com feien alguns científics de l'època, era contrari al sentit evident del Cànon episcopi de la llei eclesiàstica que havia estat malinterpretat fins aleshores

? L'objectiu superior servia de coartada per encobrir qualsevol delictes dels combatents del Bé. Segons el *Malleus Maleficarum*, els inquisidors tenien permès mentir, enganyar o prometre sense complir per aconseguir els seus propòsits sublims. Si torturaven una dona nua penetrant-la amb la pera vaginal, no era per al seu propi gaudi sexual, sinó una obligació a complir en la lluita contra el Mal.

? Alguna cosa hauran fet. Es negaven els danys col·laterals.

? El Mal tendeix a prolongar-se i per això és necessària la seva eradicació total i definitiva. Es garantia la continuació de la massacre mitjançant la tortura que apuntava a delatar còmplices que, al seu torn, serien torturats per delatar.

Canviant el seu contingut, d'acord amb les èpoques, podem observar com aquest mateix discurs apareix a l'Alemanya del nazisme, a l'Espanya de la dictadura de Francisco Franco, a l'Argentina del Procés de Reorganització Nacional, al Xile d'Augusto Pinochet, a la Rússia de l'estalinisme, a la Xina del maoisme, en la guerra contra el terrorisme dels Estats Units, en la massacre de la guerra de Croàcia, en el genocidi cambodja, en el genocidi a Bòsnia, al Porraimos, al Genocidi de Ruanda, al genocidi congolès i a gairebé totes les massacres històriques als Estats policials on el dret jurídic i les garanties constitucionals es perden.

Referències

? Saltar a:a b c d Jean-Michel Sallman (1993). «La bruixa, pàg. 493». Història de les dones del Renaixement a l' Edat Moderna, tom III. Madrid, editorial Taurus. ISBN 84-306-0390-5.

? O'Boyle, Cornelius (2003-10). «Karen Jolly, Catharina Raudvere, Edward Peters, Witchcraft and magic in Europe. Volume 3: The Middle Ages, London, Athlone Press, 2001, pp. xiv, 280, £60.00 (hardback 0-4858-9003-8), £19.99 (paperback 0-4858-103-4).». Medical History 47 (4): 544-545. ISSN 0025-7273. doi:10.1017/s0025727300057562. Consultat el 29 de maig de 2019.

? Anna Armengol. «Realitats de la bruixeria al segle XVII: entre l'Europa de la caça de bruixes i el racionalisme hispànic». Consultat el 27 de juliol de 2012.

? Saltar a:a b c Mar Rei Bo (2006). «capítol II, *Malleus Maleficarum*». Els llibres maleïts, pàg. 37. Madrid, EDAF. p. 37. ISBN 84-414-1626-5. Consultat el 21 d' abril de 2012.

? Saltar a:a b c d Heinrich Kramer i Jacobus Sprenger (1975). Pròleg del *Malleus Maleficarum* (El martell dels bruixots). Buenos Aires, editorial Orión, traducció Floreal Mazia.

? Saltar a:a b c Holland, Jack (2010). Una breu història de la misogínia. Oceà. pp. 104/109. ISBN 978-607-400-301-7.

? Saltar a:a b Bechtel, Guy (2008). Les dones de déu, pàg. 131. Montevideo, edicions Zeta. ISBN 978-84-96778-78-8.

? Saltar a:a b Zaffaroni, 2012, p. 44

? Bárbara Ehrenreich. «Witches, Midwives, and Nurses: A History of Women Healers, pàg. 36». Consultat el 10 de maig de 2012.

? Saltar a:a b Heinrich Institoris Kramer i Jakob Sprenger. «El martell de les bruixes, per colpejar les bruixes i les seves heretgies amb poderosa maça. *Malleus Maleficarum*». Valladolid, Maxtor, 2004, traducció de Miguel Jimenez Monteserín, ISBN 84-9761-110-1. Consultat el 18 d' abril de 2012.

? Kamen, Henry (2011). La inquisició espanyola. p. 264.

? Lisón Tolosana, 1992, p. 166.
? 1949-, La Parra López, Emilio, (2013). La Inquisició a Espanya : agonia i abolició. Els Llibres de la Catarata. ISBN 978-84-8319-793-6. OCLC 865296299. Consultat el 16 de setembre de 2021.
? «Ripoll, el soldat espanyol de la Guerra d'Independència que va ser estalviat per «heretge»». abc. 9 d'octubre de 2018. Consultat el 16 de setembre de 2021.
? Caro Baroja, 2003, pp. 146-150.
? Caro Baroja, 2003, pp. 150-151.
? Caro Baroja, 2003, pp. 151-152.
? Caro Baroja, 2003, pp. 152-153.
? Caro Baroja, 2003, pp. 153-154.
? Saltar a:a b c d Zaffaroni, 2012, «L'estructura inquisitorial»

Bibliografia

Caro Baroja, Julio (2003) [1961]. Les bruixes i el seu món. Madrid: Alianza Editorial. ISBN 84-206-7777-9.
Zaffaroni, Eugenio Raúl (2012). La qüestió criminal. Buenos Aires: Planeta. p. 44. ISBN 978-950-49-2824-9.
Kramer Inquisitoris, Heinrich i Sprenger, Jakob (2004). El martell de les bruixes. Valladolid: Maxtor. ISBN 84-9761-110-1
Farramola, Frank (2021). Els Dimonis de Selestat. Ciutat de Mexico: Amazon. ISBN BO-82H-N65-8

Enllaços externs

Wikimedia Commons alberga una categoria multimèdia sobre el *Malleus maleficarum*
Malleus maleficarum, edició facsimilar electrònica, digitalitzada per la Herzog August Bibliothek a partir d'un exemplar de 1490.

Control d' autoritats

Projectes Wikimedia

Dades: Q208556

Multimèdia: Malleus Maleficarum / Q208556

Identificadors

WorldCat

VIAF: 175261947

BNF: 12048444x (data)

GND: 4210558-4

LCCN: no2007072431

NKC: encara2018978644

NLI: 987007599624905171

SUDOC: 140601856

Diccionaris i enciclopèdies

Britannica: url